

Antonia Mendiola Larrañaga
Etxarri Aranatz, Nafarroa (1921)

Aurkibidea

Biografia

Guraso etxarriarrak. Sei senide izan dira. Ama bera jaio eta denbora gutxira hil zen. Dorraako parienteek eraman zuten Antonia hazitzeko baina ez zutenez ongi zaintzen berriz ere Etxarrira ekarri zuten etxekoek. Patxi Huizi preso politikoaren ama, bidaia asko egin ditu 20 urtez Espainian barrena kartzeletan semea bisitatuz.

Zintak

ETX-009

- **Proiektua:** Etxarri-Aranazko ahozko ondarea
- **Elkarrizketatzailea(k):** Labrit Multimedia
- **Data:** 2011-01-01
- **Iraupena:** 128 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Labrit Multimedia

Pasarteak

1. Antoniaren aurkezpena

- **Erref:** ETX-009/002
- **Iraupena:** 0:01:15. **Hasi:** 00:00:20. **Bukatu:** 00:01:35
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:

Antonia 1921eko irailaren 19an jaio zen. Jaio eta bost egunetara ama hil egin zen, eta etxe batetik bestera ibili zen titia hartzeko. Aita ere gazte hil zen. Aitona ezagutu zuen, baina amona ez. Lau ahizpa eta anaia bat izan ditu.

2. Antoniaren anaiaren heriotza

- **Erref:** ETX-009/003
- **Iraupena:** 0:01:28. **Hasi:** 00:01:35. **Bukatu:** 00:03:03
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa
- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Gertaera izugarriak eta ezbeharrak

Laburpena:

Bere anaia Gipuzkoan egoten zen lanean, eta behin etxera bidean istripu bat eduki zuen, eta Belen gauean hil zen.

3. Dorraon hazi zen

- **Erref:** ETX-009/004
- **Iraupena:** 0:04:27. **Hasi:** 00:03:03. **Bukatu:** 00:07:30
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Familia eredu desberdinak
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:

Aita eta ama hil zirenean, Dorraura eraman zuten Antonia eta han hazi zen. Gogoz kontra eraman zuten. Hango familiari buruz hitz egiten du.

4. Antoniaren familia

- **Erref:** ETX-009/005
- **Iraupena:** 0:02:29. **Hasi:** 00:07:30. **Bukatu:** 00:09:59
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:

13 hilabeterekin aitona bere bila joan zen Dorraora, eta bere ahizpa zaharrenak hazi zuen. Garai batean Etxarrin banda egoten zen, eta jende asko etortzen zen, jaleo handia egoten zen. Bere aitonak hiru seme zituen, bat Ameriketara joan zitzaion, eta beste batek ez zuen umerik izan.

5. Antoniaren ahizpa zaharrena

- **Erref:** ETX-009/006
- **Iraupena:** 0:01:36. **Hasi:** 00:09:59. **Bukatu:** 00:11:35
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:

Bere ahizpa zaharrena 19 urterekin ezkondu zen, eta zazpi ume izan zituen (bost neska eta bi mutil). Hiru ahizpa hil zaizkio.

6. Familia langilea ziren

- **Erref:** ETX-009/007
- **Iraupena:** 0:01:40. **Hasi:** 00:11:35. **Bukatu:** 00:13:15
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Umetako lanak
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:

Aitonak egun batean 14 bidaia egin zituen ongarrira eramaten idi-pare batekin. Antoniaren ahizpa zaharrena 12 urterekin zerbitzatzera eraman zuten etxe batera, eta bera sei urtetarako "itturriko" zegoen beste etxe batean.

7. "Itturriko" ibili zen lanean

- **Erref:** ETX-009/008
- **Iraupena:** 0:00:54. **Hasi:** 00:13:15. **Bukatu:** 00:14:09
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko zereginak
- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa

Laburpena:

"Itturriko" ibiltzea ganaduaren aurretik joatea zen zuzen joateko. Merendua ematen zioten egunero, txokolate zati bat eta opil bat.

8. Eskola

- **Erref:** ETX-009/009
- **Iraupena:** 0:01:26. **Hasi:** 00:14:09. **Bukatu:** 00:15:35
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola

Laburpena:

Eskolara oso gutxi joan zen. Eguraldi txarra egiten zuenean bakarrik, bestela sorora joan behar zuelako lanera. Bi hilabetez klase partikularrak ematen zituen.

9. Aitareen ofizioa

- **Erref:** ETX-009/010
- **Iraupena:** 0:01:09. **Hasi:** 00:15:35. **Bukatu:** 00:16:44
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Maisu-maistrak
- Lantegiak » Ekonomia eta industria » Nafarroako lantegiak » Sakanako lantegiak

Laburpena:

Bere aita maisua zen, baina amak ez zion uzten maisua izaten gutxi irabazten zuelako. Oso argia zen. Gero, Lakuntzako fabrikan lanean hasi zen.

10. Ezkontza

- **Erref:** ETX-009/011
- **Iraupena:** 0:00:37. **Hasi:** 00:16:44. **Bukatu:** 00:17:21
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ezkontzak

Laburpena:

26 urterekin ezkondu zen Antonia. Bere senarraren arreba moja izan zen eta gero ezkondu egin zen.

11. Haurretan jolasean ibiltzen ziren

- **Erref:** ETX-009/012
- **Iraupena:** 0:00:39. **Hasi:** 00:17:21. **Bukatu:** 00:18:00
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Jolasak

Laburpena:

Orduan asko jolasten ziren. Afaldu eta kanpora joaten ziren jolastera. Matadero inguruan ibiltzen ziren jolasten. Neskak eta mutilak ibiltzen ziren.

12. Ijitoak eta pobreak

- **Erref:** ETX-009/013
- **Iraupena:** 0:01:26. **Hasi:** 00:18:00. **Bukatu:** 00:19:26
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Kanpoko jendearekin harremana

Laburpena:

Bere aldamenean ijitoak eta pobreak bizi ziren. Etorri eta joan egiten ziren. Juerga handiak egiten zituzten.

13. San Adrian eta San Kiriko

- **Erref:** ETX-009/014
- **Iraupena:** 0:00:32. **Hasi:** 00:19:26. **Bukatu:** 00:19:58
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Herriko ospakizunak
- Aisia » Jai-giroa » Erromeriak

Laburpena:

San Adrian eguna oso handia izaten da Etxarrin, eta San Kiriko ere bai. Musika egoten da.

14. Jolasak

- **Erref:** ETX-009/015
- **Iraupena:** 0:00:33. **Hasi:** 00:19:58. **Bukatu:** 00:20:31
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Jolasak

Laburpena:

Tabetan jolasten ibiltzen ziren, sokasaltoan ere bai.

15. Harremana ijitoekin

- **Erref:** ETX-009/017
- **Iraupena:** 0:01:15. **Hasi:** 00:20:40. **Bukatu:** 00:21:55
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Kanpoko jendearekin harremana

Laburpena:

Aldameneko ijitoekin ongi moldatzen ziren, lagunak ziren, ez ziren gaiztoak.

16. Etxearen deskribapena

- **Erref:** ETX-009/018
- **Iraupena:** 0:02:38. **Hasi:** 00:21:55. **Bukatu:** 00:24:33
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxearen egitura

Laburpena:

Etxeko lehenengo solairuan abereak egoten ziren. Atzeko aldean baratzea zuten.

17. Sukaldea

- **Erref:** ETX-009/019
- **Iraupena:** 0:03:11. **Hasi:** 00:24:33. **Bukatu:** 00:27:44
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxearen egitura

Laburpena:

Sukaldean txapa bat egoten zen. Sua egiten zen, enbor handi batzuekin. Eltzea zintzilik jartzen zen "criadak". Txerrientzako pertzak egosten ziren.

18. Nafarroa guztiko apaizak Etxarrin

- **Erref:** ETX-009/020
- **Iraupena:** 0:02:46. **Hasi:** 00:27:44. **Bukatu:** 00:30:30
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Elizarekin lotutako pertsonak

Laburpena:

Nafarroa guztiko apaizak elkartu ziren Etxarrin uda batean. Etxarriko apaiza obispoaren ondorengoa zen. Hiru egun irain zuen, eta herria lorez apaindu zen.

19. Corpus Eguna

- **Erref:** ETX-009/021
- **Iraupena:** 0:00:48. **Hasi:** 00:30:30. **Bukatu:** 00:31:18
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Herriko ospakizunak

Laburpena:

<p>Corpus Egunean Jesusen bihotza jartzen zen estalpean. Eta lorez apaintzen zen herria.</p>

20. Herriko plaza

- **Erref:** ETX-009/022
- **Iraupena:** 0:02:32. **Hasi:** 00:31:18. **Bukatu:** 00:33:50
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Udala
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Kaleak, plazak

Laburpena:

Toribio alkate zenean plaza egin zen. Jendeak esaten zuen diru asko gastatu zela. Mutil bakoitzari arbola bat eman zion, eta zaindu egin behar zuten. Iturri bat ere bazegoen. Porlanezko lurra jarri zuten bazterretan.

21. Herriko iturriak

- **Erref:** ETX-009/023
- **Iraupena:** 0:00:40. **Hasi:** 00:33:50. **Bukatu:** 00:34:30
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Garbitasun pertsonala

Laburpena:

Herrian hiru iturri zeuden. Etxeetan ere bazegoen ura.

22. Argia

- **Erref:** ETX-009/024
- **Iraupena:** 0:01:18. **Hasi:** 00:34:30. **Bukatu:** 00:35:48
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Berrikuntzak » Argindarra eta ura
- Baserria » Baserriko lanak » Errota

Laburpena:

Garai hartan, ez zegoen argi asko. Argia errotatik etortzen zen. Ur gutxi zegoenean ez zegoen argirik, eta askotan joaten zen. Geroago, elektrizitatea etorri zen.

23. Ogia

- **Erref:** ETX-009/025
- **Iraupena:** 0:02:27. **Hasi:** 00:35:48. **Bukatu:** 00:38:15
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Garia

Laburpena:

Etxean ogia nola egiten zuten azaltzen du. Labea zuten etxean.

24. Gerra garaiko kontuak I

- **Erref:** ETX-009/026
- **Iraupena:** 0:02:25. **Hasi:** 00:38:15. **Bukatu:** 00:40:40
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren eragina
- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean

Laburpena:

Gerra ondoren urtero garia, artoa, babarrunak... kentzen zizkieten. Ez zieten uzten Gipuzkoara pasatzen. 10etan korneta jotzen zuten, eta ezin ziren etxetik atera. Soldaduak etxeetan egoten ziren lotan.

25. Gerra garaiko errepresioa

- **Erref:** ETX-009/027
- **Iraupena:** 0:02:25. **Hasi:** 00:40:40. **Bukatu:** 00:43:05
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Errepresioa

Laburpena:

Herritik mutil asko joan ziren gerrara, eta jende asko hil zen. Arbizuar bat hil zuten. Bere ahizparen nobioa ere hil egin zuten. Kartzela ere sartu zituzten batzuk. Emakumeei ilea moztu zieten.

26. Gerra garaiko kontuak II

- **Erref:** ETX-009/028
- **Iraupena:** 0:03:09. **Hasi:** 00:43:05. **Bukatu:** 00:46:14
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Errepresioa

Laburpena:

Garai hartan manifestazioak egiten ziren, eta behartuta joaten ziren. Kartzelara sartu zituzten; guztiak hil zituzten ondoren, zazpi edo zortzi gizon.

27. Gerra garaiko heriotzak

- **Erref:** ETX-009/029
- **Iraupena:** 0:02:41. **Hasi:** 00:46:14. **Bukatu:** 00:48:55
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Errepresioa

Laburpena:

<p>Jendea hil eta bide bazterretan uzten zuten. Errepublikaren denboran alkate izandakoa eta maistra bat hil zituzten. Lehenengo atxilotu egin zituzten, ez zituzten hil nahi, baina behartu egin zieten.</p>

28. Herriko falangistak

- **Erref:** ETX-009/030
- **Iraupena:** 0:03:05. **Hasi:** 00:48:55. **Bukatu:** 00:52:00

- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Jarrera politikoak » Falangistak

Laburpena:

Herriko falangeak aipatzen ditu. Errepublikano guztiak hil behar zirela esaten zuten.

29. Estraperloa

- **Erref:** ETX-009/031
- **Iraupena:** 0:01:12. **Hasi:** 00:52:00. **Bukatu:** 00:53:12
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean

Laburpena:

Estraperloan guardia zibilek Arbizuko gizon bat hil zuten.

30. Errotak itxita zeuden garaia

- **Erref:** ETX-009/032
- **Iraupena:** 0:02:31. **Hasi:** 00:53:12. **Bukatu:** 00:55:43
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Errota

Laburpena:

Inguruko errotak itxita egoten ziren, eta Antonia Araiako errotara joaten zen gauzez astoarekin irin bila. Izaturik ibiltzen ziren.

31. Errazionamendua

- **Erref:** ETX-009/033
- **Iraupena:** 0:01:11. **Hasi:** 00:55:43. **Bukatu:** 00:56:54
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean

Laburpena:

Errazionamenduan nahi zutenei gehiago ematen zieten. Beraiei kendu bai, baina eman gutxi egiten zieten nahiko ezkerrekoak zirelako.

32. Soroko lanak I

- **Erref:** ETX-009/035
- **Iraupena:** 0:03:06. **Hasi:** 00:57:03. **Bukatu:** 01:00:09
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baratzea eta soroa
- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Kanpoko jendearekin harremana
- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

Laburpena:

Lehenago herrian aberatsak eta pobreak zeuden. Bera eta bere ahizpa asko ibili dira soroan peoi lanetan.

33. Soroko lanak II

- **Erref:** ETX-009/036
- **Iraupena:** 0:00:43. **Hasi:** 01:00:09. **Bukatu:** 01:00:52
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baratzea eta soroa
- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

Laburpena:

Soroan lan asko egin du Antoniak; makinarekin, ganadurekin, ereiten... lan klase guztiak egin ditu bere senarra nahiko delikatua zen, eta berari tokatzen zitzaion lana egitea.

34. Antoniak egiten zituen lanak

- **Erref:** ETX-009/037
- **Iraupena:** 0:02:50. **Hasi:** 01:00:52. **Bukatu:** 01:03:42
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baratzea eta soroa
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa
- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

Laburpena:

Sei urtetarako behiak jezten zituen Antoniak. Bere bi ahizpei nobioa hil zitzaien. Urte asko egon zen etxetik atera gabe. Bera zen ahizparik indartsuena. Gaur egun oraindik baratzean lanean jarraitzen du.

35. Lihoa

- **Erref:** ETX-009/038
- **Iraupena:** 0:02:10. **Hasi:** 01:03:42. **Bukatu:** 01:05:52
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ekonomia eta industria » Lan-prozesuak
- Lanbideak » Antzinako lanbideak » Lihoa (linua) eta ehuleak

Laburpena:

Lihoa ereiten zen lehen, eta, gero, haria egiten zuten. Nola egiten zuten azaltzen du.

36. Antoniaren semea

- **Erref:** ETX-009/039
- **Iraupena:** 0:06:25. **Hasi:** 01:05:52. **Bukatu:** 01:12:17
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lantegiak » Ekonomia eta industria » Nafarroako lantegiak » Sakanako lantegiak
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:

Bere seme-alabek Ufesan egiten zuten lan. Bere semea eskolan oso ona zen, baina ez zuen ikasteko gogorik. Seminarioan ikasi zuen lau urtez. Gero, soldadu egon zen Irunen. Monagilo ere izan zen gaztetan.

37. Elizako sakramentuak

- **Erref:** ETX-009/040
- **Iraupena:** 0:00:27. **Hasi:** 01:12:17. **Bukatu:** 01:12:44
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Sakramentuak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Dotrina

Laburpena:

Dotrina, komunioa, bataioa, konfesioak... zeuden.

38. Arrosarioa

- **Erref:** ETX-009/041
- **Iraupena:** 0:00:20. **Hasi:** 01:12:44. **Bukatu:** 01:13:04
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Elizkizunak eta otoitzak
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Gaztetako ibilerak

Laburpena:

Arrosariotik atera ondoren paseora joaten ziren.

39. Bezperak

- **Erref:** ETX-009/042
- **Iraupena:** 0:00:15. **Hasi:** 01:13:04. **Bukatu:** 01:13:19
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Elizkizunak eta otoitzak

Laburpena:

Bezperetara joaten ziren.

40. Apaizak

- **Erref:** ETX-009/043
- **Iraupena:** 0:01:24. **Hasi:** 01:13:19. **Bukatu:** 01:14:43
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Bestelako kontuak » Gaur egungo kontuak
- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Elizarekin lotutako pertsonak

Laburpena:

Don Juan apaiza zen. Lehenago lau apaiza zeuden Etxarrin. Orain daukatena oso ona da.

41. Bijilia

- **Erref:** ETX-009/044
- **Iraupena:** 0:01:02. **Hasi:** 01:14:43. **Bukatu:** 01:15:45
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Ohiturak eta sinesmenak

Laburpena:

Bijilia ostiralero egiten zen. Buldak erosten ziren. Oraindik jarraitzen du egiten.

42. Aste Santua

- **Erref:** ETX-009/045
- **Iraupena:** 0:01:57. **Hasi:** 01:15:45. **Bukatu:** 01:17:42
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Erljioa » Ohiturak eta bizimodua » Eliza giroko ospakizunak » Aste Santua

Laburpena:

<p>Aste Santuko ostegun goizean lana egiten zuten, gero meza nagusira joaten ziren. Ostiral goizean sua egiten zen eliza atzean. Orain aste guztia ospatzen da. Lehenago balkoi guztiak tapatzen ziren prozesioak egiteko Corpus Egunean.</p>

43. San Kiriko

- **Erref:** ETX-009/046
- **Iraupena:** 0:00:27. **Hasi:** 01:17:42. **Bukatu:** 01:18:09
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Ohiturak eta sinesmenak

Laburpena:

San Kiriko egunarekin lehenago soroak bedekatzten ziren meza nagusiaren ondoren.

44. Kalbarioak

- **Erref:** ETX-009/047
- **Iraupena:** 0:00:38. **Hasi:** 01:18:09. **Bukatu:** 01:18:47
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Elizkizunak eta otoitzak

Laburpena:

Lehenago kalbarioak egoten ziren; gero, kendu egin zituzten.

45. Hiletak

- **Erref:** ETX-009/048
- **Iraupena:** 0:01:26. **Hasi:** 01:18:47. **Bukatu:** 01:20:13
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Hiletak

Laburpena:

Jendea hiltzen zenean, aberatsen eta pobreen funtzioak bereizten ziren. 10etan izaten ziren. Diferentziak azaltzen ditu.

46. Misioak

- **Erref:** ETX-009/049
- **Iraupena:** 0:00:22. **Hasi:** 01:20:13. **Bukatu:** 01:20:35
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Elizkizunak eta otoitzak

Laburpena:

Misioak etortzen ziren. Joateko beldurrez egoten ziren.

47. Ama Birjinaren aparizioa

- **Erref:** ETX-009/050
- **Iraupena:** 0:03:21. **Hasi:** 01:20:35. **Bukatu:** 01:23:56
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Ipuinak, mitoak eta istorioak
- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Elizaren indarra

Laburpena:

Ama Birjina agertu omen zen Etxarrin. Batek baino gehiagok ikusi omen zuten. Aldare bat egin zuten, eta jende asko etortzen zen. Apaizek moztu zuten kontu hori.

Transkripzioa

- Eta Ama Birjiñaan apariziyue? Ta Ama Birjiñe ikusi zela?

- A, hemen bei. Hor, Felixi fan za? Igoa? Harrengana?

- Bei.

- Hor, horren aurrekaldeko baatze hoi /baatzioi/, soro hoi /soruoi/, exkinka eitten den hoi? Hor sortu zan, lehendabizikue. Bartoloona zan. Karrike estuben bizitzen zien. [Iturriotz...] guai etxe hure /etxiure/. Amerjiñe ikus zeela. Hil zan, Alsasue ezkondu zan. Felisa zazkiyon. Ni beiño urteen bat zaharroo. Han sortu, han ikusten zela, Amerjiñe ikus zeela ta Amerjiñek esan zoola hau, ta Amerjiñek esan zola [...]. Gio bestie, bizitzen da, guai etxe berri bet, denda nola do, haurran katxarruek saltzen ttubie? Han bizitzen da bestie. Harrek'e bei, hure harrekin, biyek, biyek zien. Amerjiñe ikusten zebiel, eta Amerjiñek esan zobiela astuei jana emateko estarbiyen. Ta Bartoloon etxia astuekin. Oii! Ta guk arto txuitzen, ta gui ez zugubien uzten. Gu aittunek esaten: "Ze uste dezubiela Amerjiñe atiatzen dala? Amerjiñe han zion bei eta Jangoikue de geldi! "Pasa de tiempos!". Ta haik ez zebien siñistetzen. Ta arrazoye zakabien! Eta gio askok ikusten zebien! Gero asko, batek ikusi... Faten giñen, Bakeikueño dee! Hor, Opoon daka alderdi hortan, hor atiatzen zala poste batien ta. Bazkal ondorien bero guzikin, ta guk ikusten ez beye! Ez yootietis, sorua ez fatietis iguel da. "Ez zarie fan?" Ta "sorua ez fatietis faten zarie ta!". Bei hori da. Hori de bei e, beye gio, hara, total eze ez ez zan izendu. [...] Gio, hemen atia zan. Aldarie ein zebien e!

- Bei?

- Bei, aldare eder bat ein zebien, guai "pescatera" don hontan? Hor larreiñek izeten zien, auntsiyek eitten zien. Ta hor ein zebien, aldare bat, eta horrutze denak, jende asko etortzen zan. Demonrien aldare ederra ein zebien. Gio, horti, aldarie ein zebienien, Jangoikue hure, Jangoikue hure, ta apez hok hasi zien "con"... Elizen pum! Botatzen zien elizen. Ta han neskato hok /neskatuok/, oyus hasi zien eta "que no, era un cuento, que Dios no sale así, ni la Virgen ni nada" eta aldiaatu zien. Orduben sendatu zien denak. Orduben biyertien geizki, orduben bota eitten zien geizki ta, saarmiñe beño goorro eitten ziela esaten zebien. "Que era un cuento" ta aborrittu zen.

- Gios apezak eman zizubien kontu hura?

- Bei, bei, bei, bei. Hoik, esaten duuzuten apez hok, Don Juan eta Don José María hoik. Eta gero etor zienak gaztiokuek, Don Pedro yondu zan beste bat /bestiat/ gazteena, meza emanda "Don Pedro y Don José María". Bei biyek yondu zien. Bakien eman zebien meza eta Etxarrie tokatu zakiyobien. Ta haik esaten zebien: "¡Si eso es un cuento! ¡Si no sale Dios ya! ¡Cada uno está en su sitio!". Ta jendie aburrittu zan sobre're eta.

48. San Joan suak I

- **Erref:** ETX-009/051
- **Iraupena:** 0:00:33. **Hasi:** 01:23:56. **Bukatu:** 01:24:29
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Herriko ospakizunak
- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Ohiturak eta sinesmenak

Laburpena:

San Joanetan suak egiten ziren, eta oraindik egiten dira. Bere amonari asko gustatzen zitzaion sua egitea.

49. Ama Birjinaren eguna

- **Erref:** ETX-009/052
- **Iraupena:** 0:01:04. **Hasi:** 01:24:29. **Bukatu:** 01:25:33
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Herriko ospakizunak

Laburpena:

Abuztuko Ama Birjinaren eguna ospatzen da. Bezperan Salbea abesten dute meza ondoren. Andre Marian meza euskaraz ematen dute, eta, ondoren, merendua ematen dute. Jende asko joaten da. Lehenago gizonak bakarrik joaten ziren, eta ardoa banatzen zuten.

50. San Adriango ermita

- **Erref:** ETX-009/053
- **Iraupena:** 0:01:52. **Hasi:** 01:25:33. **Bukatu:** 01:27:25
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Eraikuntza erlijiosoak

Laburpena:

Orain San Adrianen ezkontzak egiten dira. Lehenago egurrezkoa zen, eta guardia zibilak erre egin zuen; ondoren, harrizkoa egin zuten.

51. Eguberriak

- **Erref:** ETX-009/054
- **Iraupena:** 0:00:54. **Hasi:** 01:27:25. **Bukatu:** 01:28:19
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Erljioa » Ohiturak eta bizimodua » Eliza giroko ospakizunak » Gabonak

Laburpena:

Belen egunean mezara joaten ziren gaueko 12etan, baina jaleo bat izaten zen, eta orain 8etan egiten da.

52. Meza (gaur egun)

- **Erref:** ETX-009/055
- **Iraupena:** 0:01:19. **Hasi:** 01:28:19. **Bukatu:** 01:29:38
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Elizkizunak eta otoitzak
- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Elizaren jarrera
- Bestelako kontuak » Gaur egungo kontuak

Laburpena:

Oraingo apaizak eguneroko meza jaietan bezala egiten du. Jende dezente joaten da. Larunbatetan Andre Marin ematen da meza. 10:30eko meza

euskaraz ematen da, eta, ondoren, meza nagusia erdaraz eta euskaraz izaten da.

53. Pazko Eguna

- **Erref:** ETX-009/056
- **Iraupena:** 0:00:37. **Hasi:** 01:29:38. **Bukatu:** 01:30:15
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Erljioa » Ohiturak eta bizimodua » Eliza giroko ospakizunak » Beste batzuk
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Gaztetako ibilerak

Laburpena:

<p>Pazko Egunean meza egiten zen, eta, ondoren, Sorgin afaria egiten zen. Gazte jendea etxeetan elkartzen zen lagun artean afaltzeko.</p>

54. Urtezaharra

- **Erref:** ETX-009/057
- **Iraupena:** 0:00:49. **Hasi:** 01:30:15. **Bukatu:** 01:31:04
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Erljioa » Ohiturak eta bizimodua » Eliza giroko ospakizunak » Gabonak

Laburpena:

Urtezaharra beti ospatu izan dute etxean. Urte berri kanta abesten zuten etxez etxe.

55. Errege eguna

- **Erref:** ETX-009/058
- **Iraupena:** 0:01:43. **Hasi:** 01:31:04. **Bukatu:** 01:32:47
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Erljioa » Ohiturak eta bizimodua » Eliza giroko ospakizunak » Gabonak

Laburpena:

Haurrak zireneko errege eguneko istorio bat kontatzen du.

56. Erregeen opariak

- **Erref:** ETX-009/060
- **Iraupena:** 0:01:03. **Hasi:** 01:33:32. **Bukatu:** 01:34:35
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Erljioa » Ohiturak eta bizimodua » Eliza giroko ospakizunak » Gabonak

Laburpena:

Erregeek ez zien oparirik ekartzen, oso pobreak ziren.

57. Aitonaren kontuak

- **Erref:** ETX-009/061
- **Iraupena:** 0:03:04. **Hasi:** 01:34:35. **Bukatu:** 01:37:39
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:

Aitonak kontuak kontatzen zizkien. Oso txistosoak zen. Sorginen kontuak ere kontatzen zituen. Aitonak kontatzen zuen istorio bat kontatzen du. Txistek kontatzen oso ona zen.

58. Plantxa

- **Erref:** ETX-009/063
- **Iraupena:** 0:01:22. **Hasi:** 01:38:14. **Bukatu:** 01:39:36
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Berrikuntzak » Aparatuak, objektuak

Laburpena:

Lehengo plantxa bat erakusten du. Nola funtzionatzen zuen azaltzen du.

59. Ikatza

- **Erref:** ETX-009/064
- **Iraupena:** 0:01:23. **Hasi:** 01:39:36. **Bukatu:** 01:40:59
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Antzinako lanbideak » Ikazkinak eta txondorrak
- Lanbideak » Batetik bestera zebiltzanak

Laburpena:

Orduan ikatza atariz atari saltzen zuten, oso merkea zen, ia debalde. Txondorrak basoan egoten ziren.

60. Basoko lana

- **Erref:** ETX-009/065
- **Iraupena:** 0:00:27. **Hasi:** 01:40:59. **Bukatu:** 01:41:26
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Mendiaren aprobetxamendua

Laburpena:

Lehen baso-mutil asko zeuden. Zerrategirik ez zegoen, geroago egin zen, eta mutil gehienak basoan egiten zuten lan.

61. Fabrikak

- **Erref:** ETX-009/066
- **Iraupena:** 0:02:29. **Hasi:** 01:41:26. **Bukatu:** 01:43:55
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lantegiak » Ekonomia eta industria » Nafarroako lantegiak » Sakanako lantegiak

Laburpena:

Orain fabrikak ixten ari dira. Ufesan inguruko jende askok lan egiten zuen. Gero, kendu egin zuten.

62. Arropa garbiketa

- **Erref:** ETX-009/067
- **Iraupena:** 0:01:53. **Hasi:** 01:43:55. **Bukatu:** 01:45:48
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ekonomia eta industria » Lan-prozesuak
- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa garbitzea

Laburpena:

Lixiba nola egiten zuten azaltzen du. Lau labadero zeuden; non zeuden esaten du.

63. Koltxoiak

- **Erref:** ETX-009/068
- **Iraupena:** 0:01:10. **Hasi:** 01:45:48. **Bukatu:** 01:46:58
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko zereginak
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxearen egitura

Laburpena:

Koltxoiak artilezkoak ziren. Urtean behin jotzen zituzten, eta oso lan txarra izaten zen.

64. Etxe zuritzea

- **Erref:** ETX-009/069
- **Iraupena:** 0:01:05. **Hasi:** 01:46:58. **Bukatu:** 01:48:03
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko zereginak

Laburpena:

Etxea galtzinarekin zuritzen zuten.

65. Errementaria

- **Erref:** ETX-009/070
- **Iraupena:** 0:01:24. **Hasi:** 01:48:03. **Bukatu:** 01:49:27
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Antzinako lanbideak » Errementariak, ferratzaileak

Laburpena:

Herrian bi errementari zeuden.

66. Feria

- **Erref:** ETX-009/071
- **Iraupena:** 0:00:38. **Hasi:** 01:49:27. **Bukatu:** 01:50:05
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Batetik bestera zebiltzanak
- Baserria » Baserriko lanak » Herrira saltzera, erostera

Laburpena:

Etxarrin feria egiten zen plazan. Inguruko feria bakarra zen, eta jende asko elkartzen zen. Beranduago, Irurtzunen ere egiten zen. Tratanteak etortzen ziren.

67. Tratulariak

- **Erref:** ETX-009/072
- **Iraupena:** 0:04:01. **Hasi:** 01:50:05. **Bukatu:** 01:54:06
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Batetik bestera zebiltzanak

Laburpena:

<p>Tratulari asko zeuden garai hartan. Batzuk granuja batzuk ziren. Tratulariei buruz hitz egiten du. Beraiek beti saldu izan dituzte txekorrak (istorio bat kontatzen du).</p>

68. Borda

- **Erref:** ETX-009/073
- **Iraupena:** 0:01:38. **Hasi:** 01:54:06. **Bukatu:** 01:55:44
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxearen egitura

Laburpena:

Borda bat zuten. Etxe zahar-zahar bat zuten. Gero, berritu egin zuten.

69. Kartzelako kontuak

- **Erref:** ETX-009/074
- **Iraupena:** 0:12:26. **Hasi:** 01:55:44. **Bukatu:** 02:08:10
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Bestelako kontuak » Gaur egungo kontuak

Laburpena:

Patxi kartzelara eraman zutenean, Antonia asko joan da bisitan. Behin Alikantera joateko trenan aberiatu zitzaion (istorioa kontatzen du). Kartzela ezberdinetan egon da (Iruñan, Sorian, Madrilan, Gasteizen, Herrera de la Mantxan...).

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.
2026-04-09

CC-by-sa | Ahotsak.eus
Badihardugu Euskara Elkartea
Markeskua Jauregia, 20600 Eibar
943121775 - ahotsak@ahotsak.com